

DOE FF GEMAAL MAN!

Hans Schouffoer is bij het Hoogheemraadschap van Rijnland portefeuillehouder vis.

Met dit spandoek riepen boze bewoners begin januari nog om 'droge voeten'. Volop aandacht in de pers was het logische gevolg. Ooit een vis met een spandoek: 'Doe ff een visvriendelijk gemaal man!' gezien? Dat is in Rijnland misschien ook niet nodig. Hier werkt Hans Schouffoer samen met 'zijn visclub' namelijk hard aan een betere leefomgeving voor de vis.

TEKST MAIKEL VAN BREUGEL

Hans is heemraad bij het Hoogheemraadschap van Rijnland. De functie heemraad is vergelijkbaar met die van een wethouder bij de gemeente. Belangrijker voor ons is dat Hans speciaal het onderwerp vis in zijn portefeuille heeft. Tot 'zijn visclub' rekent hij alle medewerkers van Rijnland die een bijdrage leveren aan het verbeteren van 'het huis van de vis'. Die verbetering ligt volgens Hans besloten in één van de belangrijkste kerntaken van het hoogheemraadschap: 'schoon water'. "Daar profiteren ook de vissen en sportvissers van." Opgegroeid rond de Bergse Plassen en afgestudeerd als bioloog weet Hans heel goed wat sportvissers beweegt. "Zelf ben ik ook graag buiten en werk dan aan slootherstel of het cultuurhistorisch be-

houd van lanen en paden op landgoed de Horst in Wasse-naar. Bovendien is mijn broer een fanatiek karpervisser. Bij hem kan ik dus terecht met al mijn vragen."

AANDACHT VOOR VIS

De kerntaak 'schoon water met aandacht voor vis' sijnelt langzaam, maar gestaag, door alle lagen van het waterschapsgebouw heen. Was het vroeger alleen de ecoloog, nu beginnen ook de waterkwantiteitsingenieurs en -beheerders mee te denken over visvriendelijke maatregelen. Zo is er een lijst met prioritaire gemalen waarvan de pomp bij onderhoud of vervanging visvriendelijk wordt gemaakt. Het gaat nog allemaal niet zo snel als Hans zou willen, maar door het onderwerp vis bij de Rijnlanders neer te leggen komen er prakti-

sche zaken in uitvoering. "Wat dacht je bijvoorbeeld van 'palingluikjes'? Een heel oud idee van onze vroegere sluisbeheerders. Een 'gaatje' in de sluis geeft namelijk geen problemen voor het peilbeheer, maar de lekstroom zorgt wel voor migratie van paling. Het verschil met vroeger is natuurlijk wel dat de fuik van de sluisbeheerder er nu niet meer achter staat..."

OVER DE DIJK

Steeds vaker gaan er geluiden op om bij niet-visvriendelijke gemalen de vis te vangen en over de dijk te zetten. Zeker voor de paling kan dit een positieve maatregel zijn, is Hans van mening. "Als een toppredator het loodje dreigt te leggen, kan je niet de andere kant op kijken. Daarom werk ik aan een ontheffing om bij schadelijke gemalen de

Hoogheemraadschap van Rijnland

paling over de dijk te zetten. Beroepsvissers in Rijnland kunnen hieraan een steentje bijdragen. Dit soort zaken moeten we nog bespreken in de visstandbeheercommissie en vastleggen in een visplan.

HET HEK MOET WEG!

Vis staat, mede dankzij Hans, duidelijk op de kaart bij Rijnland. Dat is positief, maar hoe wordt er gedacht over recreatief medegebruik? Hans is van mening dat het water en de eigendommen van Rijnland voor iedereen toegankelijk moeten zijn. "Uiteraard moet de veiligheid wel voorop staan. Iedereen betaalt tenslotte ook waterschapsbelasting en water is er ook om van te genieten. Rijnland benut verschillende trailerhellingen in het gebied om de maaiboten te water te laten. Waarom zouden we die niet aanpassen zodat ook mensen met een boot ze kunnen gebruiken? We zouden kunnen beginnen met het onderzoeken waar het publiekelijk openstellen van trailerhellingen mogelijk is."

TOEKOMSTVISIE OP VIS

De recessie viert hoogtij en hoe zorgen we ervoor dat vis op de waterschapsagenda blijft staan? "Het antwoord op deze vraag is tweeledig. Het huis van de vis is allereerst een kerntaak en bij bezuinigingen ga je niet aan kerntaken sleutelen. Het is zaak om nu en in de toekomst verbeterende maatregelen voor vissen in grootschalige ingrepen mee te nemen. Dat is zuinig en ecologisch verantwoord. Ten tweede is het belangrijk dat sportvissers misstanden, suggesties en vragen over vis bij het Hoogheemraadschap blijven melden. Zo hadden de verbeteringen voor vis tijdens baggerwerkzaamheden nooit aandacht gekregen als de sportvisserij dit niet had gemeld. Wat je niet weet, kun je tenslotte ook niet verbeteren."

MEERVALPROJECT RIJNLAND

Rijnland is eind 2011 samen met de georganiseerde hengelsport een onderzoek gestart naar de verspreiding en habitateisen van meerval in de Westeinderplassen. Dit water vormt al enkele eeuwen een uniek leefgebied voor de Europese meerval (*Silurus glanis*).

"De meerval is de grootste vissoort van ons gebied. Rijnland heeft daarmee een verantwoordelijkheid als het gaat om het handhaven en zo mogelijk verbeteren van het leefgebied", zegt Hans Schouffoer. "Op dit moment is de habitatkennis van deze vissoort in het algemeen én de populatieopbouw op de Westeinderplassen nog grotendeels onbekend. De meerval gedraagt zich anders dan veel andere vissoorten en laat zich mogelijk moeilijk vangen door de gebruikelijke KRW monitoring: de vis zit waarschijnlijk onder riet en zuddes. Binnen Rijnland en in onze omgeving zijn er geen andere soorten die een dergelijk uniek en lokaal verspreidingsgebied hebben. Zonder de kennis over habitat en populatieopbouw kunnen we geen gerichte maatregelen treffen voor de bescherming en instandhouding van het habitat van deze soort. Het onderzoek met Sportvisserij Nederland zal inzicht geven in:

- de habitateisen op basis waarvan Rijnland adviezen over behoud en verbetering kan geven;
- populatieopbouw en omvang en de bijdrage op totale visgemeenschap.

Sportvisserij Nederland zal in het voorjaar en de zomer van 2012 meervallen merken en met zenders uitrusten. Zodoende kunnen we de bewegingen door het gebied heen volgen. Eind 2013/medio 2014 hopen we antwoorden te hebben op de onderzoeksvragen. Vervolgens kunnen maatregelen opgenomen worden in onze KRW plannen voor de Westeinderplassen, mede ten behoeve van de instandhouding van deze soort.

Hoogheemraadschap Rijnland doet samen met de sportvisserij onderzoek naar de meervalpopulatie in de Westeinderplassen.

KATWIJK: VISPASSEERBAARHEID NA DE RENOVATIE

Het boezemgemaal Katwijk is de afgelopen jaren grootschalig gerenoveerd. Daarbij is veel aandacht besteed aan vismigratie. Zo is het gemaal voorzien van een viskoker die passage van vissoorten zoals (glas)aal, spiering en driedoornige stekelbaars van de tussenboezem (Noordzee-zijde) naar de Rijnlandse boezem en omgekeerd mogelijk maakt. Ook hebben uitgemalen zoetwatervissen de mogelijkheid om via de viskoker terug te keren naar het zoete water van de Rijnlandse boezem.

Rijnland maakt op dit moment ook het gemaal bij Halfweg voor vis passeerbaar.

In 2011 zijn zowel in het voor- als najaar onderzoeken uitgevoerd naar de in- en uittrek van vis bij het boezemgemaal. In de intrekperiode in het voorjaar zijn er in totaal slechts zeven glasalen gevangen. Er is geen enkele zoetwatervis aangetroffen. Omdat in 2011 eind april een droogteperiode optrad, is de viskoker dichtgezet en zijn de voorjaarsmetingen vroegtijdig beëindigd. In het voorjaar van 2012 doet het Hoogheemraadschap opnieuw intrekmetingen om de effectiviteit van de viskoker verder te onderzoeken. Tijdens de uitrekperiode in oktober – november zijn in totaal 497 vissen gevangen. De samenstelling van de vangst bestond uit schieraal (54%), brasem (30%) en blankvoorn (8%). Daarnaast zijn er in mindere mate soorten aangetroffen als baars, kolblei, pos, snoekbaars en bot. Naar zee migrerende vissoorten zijn vervolgens in de tussenboezem uitgezet zodat ze hun migratie kunnen voortzetten. Een aantal alen is na de passage door het gemaal onderzocht op beschadigingen, maar die zijn niet geconstateerd. Daarmee voldoen de gemaalpompen aan de eis om vis zonder beschadiging te laten passeren.